

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก

The Development Of Legal Measures On The Offense Of Child Abandonment.

พงศกร สุขศิริ¹

Pongsakorn Suksiri

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Faculty of Law, Sripatum University

* Corresponding author E-mail : pongsakorn.suk@spumail.net

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา ศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยศึกษาประกอบกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ ของไทยที่เกี่ยวข้องและศึกษาถึงแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ อันได้แก่ รัฐเท็กซัสแห่งสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนียแห่งสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี รวมถึงประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยให้สามารถ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

คุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ในปัจจุบันไม่สามารถคุ้มครองเด็กที่มีอายุเกินกว่า 9 ปี จากการถูกทอดทิ้งได้ และไม่ปรากฏถึงการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดไว้ รวมถึงบทลงโทษก็ยังมีแต่เพียงผลจรรยาโดยไม่ปรากฏถึงเหตุจรรยาสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กเลย จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 โดยการปรับเพิ่มเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กให้สูงขึ้น และเสนอให้มีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก รวมถึงให้มีการกำหนดเหตุจรรยาของความผิดฐานดังกล่าวด้วย เพื่อให้สามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : การทอดทิ้งเด็ก ; การกำหนดเกณฑ์อายุ ; เหตุจรรยา

ABSTRACT

This research aims to analyze legal issues and obstacles in enforcing legal measures related to child abandonment under the Criminal Code. The study examines Thai law in comparison with international laws and proposes solutions. This study, in conjunction with other relevant Thai laws, examines solutions to the problem posed by the laws of various countries, including Texas, California, the United Kingdom, Germany, and Japan. The

objectives are to identify ways to develop legal measures in Thailand to better protect children from abandonment. The research findings indicate that Thailand's current law on child abandonment under the Criminal Code fails to protect children over 9 years of age from abandonment and does not specify the age of the offender. Furthermore, the severity of the offense presumes only the severity of the offense, without any indication of the severity of the offense. Therefore, it is appropriate to amend Section 306 of the Criminal Code by raising the age requirement for children who are victims of child abandonment. Furthermore, it is proposed that the age requirement for the offender be established, including the severity of the offense, be established. To be able to properly protect children from abandonment

Keywords : child abandonment ; age criteria ; serious incident

บทนำ

ในอดีตประเทศไทยมักจะอาศัยกันอยู่อย่างเป็นครอบครัวใหญ่ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันได้หลาย ๆ เรื่อง เช่น การเลี้ยงดูลูก การทำงานบ้าน เป็นต้น แต่ ณ ปัจจุบันพบว่าแนวโน้มของครอบครัวไทยนั้นมีขนาดเล็กลงและมีความเป็นอิสระจากกันมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังคงมีความสัมพันธ์ที่พึ่งพาอาศัยกันอยู่ดังเช่นที่เป็นมา ทั้งนี้ มิใช่ทุกครอบครัวที่จะ

ยังคงรักษาความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันเป็นครอบครัวใหญ่ไว้ได้ ทำให้การเลี้ยงดูเด็กหนึ่งคนที่เกิดมาในครอบครัวเล็กให้เติบโตขึ้นมาได้ตามความคาดหวังของผู้คนในสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความอดทนสูงและจะต้องทุ่มเทเวลาให้เป็นอย่างมาก

เมื่อประกอบกับปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบันที่มีความไม่แน่นอน ปัญหาความยากจน และสภาพสังคมที่มีการแข่งขันที่สูงทั้งในแง่ของการประกอบธุรกิจหรือในแง่ของการทำงานประจำ แน่ช่นว่าย่อมจะต้องส่งผลให้ผู้คนในสังคมเกิดความกดดันและเกิดความเครียดสะสมมากพอสมควร หากว่าครอบครัวใดมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ การเลี้ยงเด็กคนหนึ่งให้เติบโตขึ้นได้นั้นจะต้องเป็นเรื่องยากลำบากอย่างแน่นอน

นอกจากปัจจัยในเรื่องเศรษฐกิจ ความยากจน และสภาพสังคมข้างต้นแล้ว บางครั้งการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัวนั้น ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทอดทิ้งเด็กได้ โดยสะท้อนให้เห็นได้จากปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมดูแล เป็นต้น และในบางครั้งการทอดทิ้งเด็กก็ยังสามารถเกิดจากสุขภาพของเด็กก็ได้เช่นกัน เช่น เด็กที่เกิดมามีร่างกายที่พิการหรือมีโรคภัยเรงบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์

เหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้ปกครองบางกลุ่มตัดสินใจเลือกที่จะทอดทิ้งเด็กซึ่งพวกเขามีหน้าที่ดูแลอยู่ให้พ้นไปจากพวกเขาโดยอาจทำไปเพราะเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กหรืออาจทำไปเพราะต้องการให้เด็กพบเจอโอกาสที่ดียิ่งกว่า หรืออาจทำไปด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไป

แน่นอนว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็คือตัวของเด็กที่ถูกทอดทิ้ง โดยการทอดทิ้งเด็กสามารถทำให้เด็กเกิดปมบางอย่างขึ้นภายในจิตใจซึ่งอาจติดอยู่กับตัวเด็กที่ถูกทอดทิ้งไปตลอดชีวิตได้ โดยเด็กที่ถูกทอดทิ้งอาจมีภาวะการพัฒนาสมองที่บกพร่องซึ่งจะนำไปสู่การเกิดปัญหาทางด้านจิตใจต่าง ๆ ได้ และการทอดทิ้งเด็กก็อาจนำไปสู่ปัญหาทางด้านร่างกายและปัญหาทางด้านพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกมาก็ได้เช่นกัน ดังนั้น การทอดทิ้งเด็กจึงเป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นประเด็นแรกที่จะนำไปสู่ปัญหาประการอื่น ๆ ที่จะตามมาต่อไปได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการแก้ไขและนำมาตราต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้กับกฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในระดับระหว่างประเทศด้วย โดยจากปัญหาที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมและสมควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 และมาตรา 308 เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมีปัญหาบางประการที่ทำให้กฎหมายไม่สามารถคุ้มครองเด็กที่ถูกทอดทิ้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก ได้แก่ การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 ได้วางหลักไว้ว่า “ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษ” นั้น ผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายต่ำเกินไป ไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศและไม่สามารถคุ้มครองเด็กที่ถูกทอดทิ้งในความเป็นจริงได้อย่างทั่วถึง

ปัญหาประการที่สอง ได้แก่ การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 นั้น มิได้กำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดไว้ ส่งผลให้บุคคลไม่ว่าจะอายุเท่าใดหากมีหน้าที่ในการดูแลเด็กคนใดตามความเป็นจริงแล้วและได้ไปกระทำการทอดทิ้งเด็กคนนั้นเสียก็อาจจะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ ทั้งที่ในบางกรณีวุฒิภาวะของเด็กที่ถูกทอดทิ้งกับผู้ดูแลเด็กในความเป็นจริงอยู่นั้น อาจจะแทบมิได้แตกต่างกันในสาระสำคัญเลย หรือแม้มีความแตกต่างกันแต่ก็อาจมิได้เพียงพอสำหรับการตัดสินใจใด ๆ ในเรื่องที่สำคัญ

ปัญหาประการท้ายสุด ได้แก่ การที่ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 และมาตรา 308 มิได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้ คงมีแต่เพียงผลฉกรรจ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 308 ซึ่งคุ้มครองเฉพาะกรณีที่มีการทอดทิ้งเด็กทำให้เด็กที่ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัส ผู้เขียนเห็นว่าลักษณะของการกำหนดบทฉกรรจ์เช่นนี้เป็นการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ เพราะจะต้องรอให้ผลเกิดขึ้นคือความตายของเด็กหรือเกิดอันตรายสาหัสเสียก่อนผู้กระทำจึงจะได้รับโทษหนักขึ้น หากเป็นกรณีแค่เพียงทอดทิ้งเด็กให้ต้องเสี่ยงอันตรายโดยไม่สมควรเท่านั้นกฎหมายอาญาในเรื่องความผิดฐานทอดทิ้งเด็กก็ยังไม่สามารถที่จะลงโทษหนักขึ้นได้ ทั้งที่เป็นการทำให้เด็กต้องเข้ารับความเสี่ยงที่ไม่ควรต้องได้รับและหลีกเลี่ยงได้ไม่ยาก กล่าวโดยสรุปคือ การกำหนดบทฉกรรจ์โดยมีเฉพาะผลฉกรรจ์ส่งผลให้กฎหมายไม่สามารถบังคับโทษได้ตามลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิดอย่างแท้จริง เพราะหากผลยังไม่เกิดผู้กระทำก็ไม่จำเป็นต้องรับโทษหนักขึ้นแต่อย่างใด

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าปัญหาเรื่องการทอดทิ้งเด็กเป็นปัญหาที่มีความสำคัญซึ่งควรค่าแก่การนำมาศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้ได้จริงและมีความสมเหตุสมผลกับปัญหาในแต่ละกรณี โดยศึกษาจากกฎหมายในเรื่องการทอดทิ้งเด็กหรือเรื่องอื่นที่ใกล้เคียงกันของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาลดช่องว่างในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทอดทิ้งเด็ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมาย และอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา
2. เพื่อศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และศึกษากติการะหว่างประเทศ ทั้งในกรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด รวมถึงในกรณีของการกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาลดช่องว่างของกฎหมาย และข้อเสนอแนะที่จะสามารถนำมาพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามกฎหมายไทยได้อย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับการทอดทิ้งเด็กและลดช่องว่างของกฎหมาย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งสามประการนี้ ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก รวมถึงหลักพื้นฐานของกฎหมายอาญาเพื่อนำความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการพัฒนากฎหมายไทยเพื่อแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น

ในส่วนของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กนั้น ผู้เขียนพบว่าแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว คือ “แนวคิดเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของเด็ก” ซึ่งกล่าวถึงการที่เด็กนั้นเป็นผู้ที่ยังมีความอ่อนแอทางร่างกายเนื่องจากยังเจริญเติบโตได้ยังไม่เต็มที่ ทั้งยังมีความอ่อนแอทางจิตใจเนื่องจากยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และยังขาดประสบการณ์ในการใช้ชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของเด็กที่ด้อยกว่าบุคคลในวัยผู้ใหญ่อย่างชัดเจนซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กมักจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้

ในส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กนั้น ผู้เขียนพบว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว คือ “ทฤษฎีจิตสังคม” ซึ่งเป็นการศึกษาถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงชีวิตทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ไปจนถึงวัยผู้สูงอายุ โดยได้มีการตั้งทฤษฎีแบ่งการพัฒนาทางจิตสังคมออกเป็น 8 ระยะตามช่วงวัยต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์ ซึ่งการได้พบกับวิกฤตทางจิตสังคมในแต่ละช่วงระยะทางจิตสังคมที่แตกต่างกันนี้จะส่งผลในทางบวกหรือทางลบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพที่ต่างกัน

โดยมีสาระสำคัญว่าในช่วงที่เด็กมีอายุ 12 ปี ถึง 18 ปี นั้น เป็นช่วงระยะเวลาที่เด็กมีอิสระในชีวิตมากขึ้นและพยายามที่จะค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองผ่านค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม กับทั้งเด็กพยายามที่จะหาอาชีพในอนาคตหาสังคมที่เหมาะสมกับตัวเอง รวมถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งในช่วงนี้ หากเด็กไม่สามารถเข้าใจในอัตลักษณ์ของตนได้ก็จะนำไปสู่ความสับสน ไม่เข้าใจในตัวเอง รวมถึงไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมซึ่งอาจจะนำไปสู่การอยากรู้อยากลองในสิ่งที่ไม่ดีได้

นอกจากนี้ ในช่วงระยะดังกล่าวยังเป็นขั้นของสำนักแห่งการเลียนแบบซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่เด็กวัยรุ่นมีความสับสน วุ่นวาย หงุดหงิด อารมณ์แปรปรวน และเกิดความลังเลว่าควรจะเลียนแบบกลุ่มเพื่อนหรือเชื่อฟังบิดามารดาของตน แต่แน่นอนว่าเด็กในวัยเท่านี้ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมากกว่าวัยอื่น ๆ เนื่องจากมีความถี่และระยะเวลาที่ยาวนานในการพบปะและติดต่อกัน ดังนั้น ในช่วงเวลานี้จึงเป็นช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองคิด ได้ลองปรับตัว หรือได้ลองกระทำในสิ่งต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสนใจของบรรดากลุ่มเพื่อนที่เด็กได้อยู่ด้วยกันนั้น เช่นนี้แล้วการได้รับการขัดเกลาจากสถาบันครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

ท้ายสุดในส่วนของหลักพื้นฐานกฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนพบว่ามีหลักพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว คือ “หลักความน่าตำหนิ” และ “หลักความได้สัดส่วนแห่งการลงโทษ” โดยมีใจความสำคัญคือการจะลงโทษทางอาญาแก่บุคคลใด บุคคลนั้นจะต้องมีความน่าตำหนิเสียก่อน และโทษที่จะลงแก่บุคคลใดจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษด้วยวิธีการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ การสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายต่างประเทศและเอกสารใดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย และอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาข้อกฎหมาย และอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 มีองค์ประกอบความผิดในส่วนของวัตถุแห่งการกระทำ คือ เด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี เท่านั้น นั่นหมายความว่าคุณธรรมในทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าวมุ่งคุ้มครองเพียงแต่เด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี

วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมาย และอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

การคุ้มครองเด็กที่ถูกทอดทิ้งด้วยเกณฑ์อายุยังไม่เกิน 9 ปี ยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ให้การคุ้มครองและรับรองสิทธิของเด็กในแ่งมุมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตามศักยภาพของเด็ก ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยเด็กตามความในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้จำกัดไว้เพียงเด็กที่มีอายุไม่เกิน 9 ปีเท่านั้น และในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ก็ได้คุ้มครองรับรองสิทธิของเด็กในแ่งมุมต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดให้เด็ก หมายความว่า บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส โดยมีได้มีการจำกัดการรับรองคุ้มครองสิทธิของเด็กไว้ที่อายุยังไม่เกิน 9 ปี แต่อย่างไร

นอกจากนี้ แม้ว่าเด็กจะมีอายุเกินกว่า 9 ปีแล้ว แต่เด็กในวัยใกล้เคียงกันนี้ ก็ยังมีได้ปรากฏถึงพัฒนาการของความสามารถในการตัดสินใจ การพัฒนาด้านความคิดการพัฒนาด้านสติปัญญาและจริยธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอันจะเห็นได้จากการที่เด็กในช่วงวัยดังกล่าว หากยังเป็นผู้เยาว์กฎหมายได้กำหนดให้มีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาและเด็กที่ยังคงมีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็ยังไม่สามารถเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานเพื่อหาเลี้ยงชีพของตนได้ จึงนับได้ว่ามีความยากลำบากในการดูแลตนเองเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาแต่ละประเทศจะกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้เท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาและการประเมินสภาพปัญหาการทอดทิ้งเด็กในประเทศนั้น ๆ รวมถึงพัฒนาการของเด็กและบริบททางสังคมที่แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ

กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และศึกษากติการระหว่างประเทศ ทั้งในกรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด รวมถึงในกรณีของการกำหนดบทบรรณาธิกในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

เกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์อายุของผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามกฎหมายของประเทศอื่น ๆ พบว่าการที่แต่ละประเทศจะกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้เท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาและการประเมินสภาพปัญหาการทอดทิ้งเด็กในประเทศนั้น ๆ รวมถึงพัฒนาการของเด็กและบริบททางสังคมที่แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ

โดยหากพิจารณาเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้อย่างชัดเจน จะพบว่าในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 22.041 ของรัฐเท็กซัส แห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้ที่อายุ “14 ปี หรือต่ำกว่านั้นลงมา” (14 ปี) และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา

271 ของรัฐแคลิฟอร์เนียแห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้ที่อายุ “ต่ำกว่า 14 ปี” (13 ปี) และในส่วนของสหราชอาณาจักร พบว่า Children and Young Persons Act 1933 มาตรา 1 ก็ได้กำหนดเกณฑ์อายุเช่นว่านั้นไว้ที่อายุ “ต่ำกว่า 16 ปี” (15 ปี) ซึ่งเกณฑ์อายุของทั้งสามตัวอย่างนี้ หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าไม่มีประเทศใดหรือรัฐใดเลยที่กำหนดเกณฑ์อายุสำหรับคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อที่ 19 ซึ่งมุ่งคุ้มครองมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จากการถูกทอดทิ้งแต่ถึงกระนั้นการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เสียหายไว้เพียงเท่านี้ ก็นับได้ว่าเป็นการคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งที่ครอบคลุมกว่ากฎหมายในเรื่องการทอดทิ้งเด็กของประเทศไทยแล้ว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการทบทวนการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กใหม่อีกครั้ง เพื่อพัฒนากฎหมายของประเทศไทยให้สามารถคุ้มครองเด็กที่ถูกทอดทิ้งได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

และจากการศึกษากฎหมายไทย ผู้วิจัยยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 ได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดในส่วนที่เป็นผู้กระทำความผิดไว้เพียงว่า “ผู้ใด” โดยให้หมายรวมถึงบุคคลอายุเท่าใดก็ได้ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี ตามความเป็นจริง โดยผู้นั้นไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์พิเศษใด ๆ กับเด็กที่ถูกทอดทิ้งเลย ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้พิจารณาถึงความสามารถของบุคคลในการทำหน้าที่ดูแลเด็กนั้นเลยว่ามีมากน้อยเพียงใด ทั้งยังไม่พิจารณาว่าบุคคลนั้นจะมีหน้าที่ในการดูแลเด็กที่ถูกทอดทิ้งตามกฎหมายหรือไม่ โดยจากบทบัญญัติเช่นว่านี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ณ ปัจจุบันยังไม่มีเหมาะสมเพียงพอ เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดกรณีที่เด็กทำการทอดทิ้งเด็กด้วยกันเองได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเด็กในหลายช่วงวัยการพัฒนาด้านความคิด การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา ความสามารถในการคาดเห็นผลล่วงหน้า สติปัญญา จริยธรรม หรือความรู้สึกผิดชอบ ยังพัฒนาได้อย่างไม่เต็มที่ เช่นนี้ การคาดหวังให้เด็กในวัยดังกล่าวดูแลเด็กด้วยกันเองจึงเป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่ไม่สมควรกระทำ ดังนั้น ในกรณีที่เด็กเป็นผู้กระทำความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก จึงเป็นกรณีที่ปราศจากความน่าตำหนิและไม่สมควรที่จะมีความผิดหรือถูกลงโทษ กฎหมายในเรื่องดังกล่าวจึงสมควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

เมื่อพิจารณาค้นหาประเทศที่มีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้ พบว่ามีเพียง “สหราชอาณาจักร” เท่านั้น ที่ได้กำหนดเกณฑ์อายุดังกล่าวไว้ โดยได้กำหนดไว้ใน Children and Young Persons Act 1933 มาตรา 1 ซึ่งมีใจความสำคัญว่าผู้ที่มีความผิดจากการทอดทิ้งเด็กตามมาตรานี้ได้ จะต้องเป็นบุคคลซึ่งมีอายุ “ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป” และมีหน้าที่ดูแลเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ด้วยอีกประการซึ่งจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายเช่นว่านี้ หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีความน่าสนใจในแง่ที่เมื่อกฎหมายมุ่งคุ้มครองเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี จากการถูกทอดทิ้ง ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวก็จะต้องเป็นบุคคลผู้มีอายุเกินกว่าเกณฑ์อายุของผู้เสียหายเสมอ ต่างกับกฎหมายของประเทศไทยที่เด็กยังอาจมีความรับผิดชอบทางอาญาในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการทอดทิ้งเด็กของสหราชอาณาจักร เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของประเทศไทยให้เป็นธรรมและมีความสมเหตุสมผลยิ่งขึ้น โดยแนวทางในการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดนั้น อาจพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและความสามารถในการหาเลี้ยงชีพของเด็กในประเทศไทย รวมถึงทักษะของเด็กในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับความจำเป็นและสภาพการณ์ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 308 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามมาตรา 306 ไว้ โดยกำหนดเฉพาะแต่กรณีที่มีการทอดทิ้งเด็กเป็นเหตุให้เด็กถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัสเท่านั้น จึงถือได้ว่าเป็นลักษณะของการบัญญัติให้เป็น “ผลจรรยา” โดยไม่ปรากฏให้เห็นถึงบทบัญญัติใด ๆ ที่เป็นเหตุจรรยาสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กเลย เช่นนี้แล้ว การลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้นจึงอาจทำได้แต่เฉพาะในกรณีที่ความตายหรืออันตรายสาหัสเกิดขึ้นกับเด็กแล้วเท่านั้น ทั้งที่ความสูญเสียหรือการได้รับอันตรายเช่นนั้นไม่ควรจะเกิดขึ้นตั้งแต่แรกและรัฐสามารถพัฒนากฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันเหตุการณ์เช่นนั้นได้ไม่ยาก และการพัฒนากฎหมายเช่นนี้นี้ จะเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในแง่ของสิทธิในการอยู่รอดและสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่มุ่งคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งด้วยอีกประการหนึ่ง

โดยจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่าในมาตรา 22.041 ของประมวลกฎหมายอาญาแห่ง “รัฐเท็กซัสแห่งสหรัฐอเมริกา” ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามกฎหมายได้มีการกำหนดความรุนแรงของระวางโทษแยกกันไว้ถึง 3 ประการ ซึ่งจะต้องระวางโทษเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ ความรุนแรงในการกระทำความผิดที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ประการแรก คือ การทอดทิ้งเด็กโดยมีเจตนากลับมาหาเด็ก และประการที่สอง คือ การทอดทิ้งเด็กโดยไม่มีเจตนากลับมาหาเด็ก และประการท้ายสุด คือ การทอดทิ้งเด็กภายใต้สถานการณ์ที่บุคคลทั่วไปเชื่อว่าจะทำให้เด็กตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิต ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งความน่าสนใจอยู่ที่ระวางโทษประการที่สามซึ่งมีระวางโทษสูงที่สุด โดยจะเห็นได้ว่าการบาดเจ็บทางร่างกายหรือการบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจนั้นกฎหมายไม่ได้ต้องการให้เกิดขึ้นจริง กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้กระทำให้นักขึ้นแม่เป็นเพียงสถานการณ์ที่วิญญูชนทั่วไปเชื่อว่าจะทำให้เกิดเหตุเช่นนั้นแก่เด็กได้ ลักษณะเช่นว่านี้ เป็นลักษณะที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยไม่ต้องรอให้ผลซึ่งก็คือความตายหรือการได้รับอันตรายเกิดขึ้นเสียก่อนจึงอาจถือได้ว่าเป็นลักษณะของ “เหตุฉกรรจ์” มิใช่ผลฉกรรจ์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายของรัฐเท็กซัสสามารถป้องกันหรือข่มขู่ยับยั้งไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเกิดอันตรายต่อเด็กที่ถูกทอดทิ้งได้ดียิ่งกว่า เนื่องจากหากเป็นกฎหมายของประเทศไทยแล้วการจะลงโทษผู้กระทำให้นักขึ้นได้จะต้องรอให้ความตายหรืออันตรายสาหัสเกิดขึ้นกับเด็กเสียก่อนซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรต้องเกิดขึ้นในทุกกรณี

ผู้วิจัยยังพบว่าในมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น ได้กำหนดให้การกระทำความผิดโดยบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลเด็กที่ถูกทอดทิ้ง โดยเฉพาะนั้น ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกับ มาตรา 221 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่กำหนดให้การทอดทิ้งเด็กซึ่งเป็นบุตรของตนหรือเป็นบุคคลซึ่งตนได้รับมอบหมายให้ดูแลหรืออบรมสั่งสอน ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการบัญญัติกฎหมายโดยคำนึงถึงระดับความแตกต่างของความน่าตำหนิ ซึ่งกฎหมายไทยไม่ปรากฏถึงบทบัญญัติในลักษณะเช่นว่านี้ในเรื่องของความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่ากฎหมายของทั้งสองประเทศที่กล่าวมานั้น สามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งที่เหมาะสมยิ่งกว่ากฎหมายไทยเช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาแนวทางในการกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนากฎหมายของประเทศไทยให้สามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเด็กที่ถูกทอดทิ้งในลักษณะที่ทำให้ต้องเสี่ยงต่อภัยอันตรายโดยไม่สมควร และเด็กที่ถูกทอดทิ้งโดยผู้ที่มีหน้าที่ดูแลตามธรรมชาติ

โดยหากปัญหาทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นได้รับการแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าจะเป็นการสอดคล้องกับปณิธานว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1959 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 ซึ่งมีหลักการตรงกันในส่วนที่ว่าเด็กสมควรได้รับการปกป้องและคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง รวมถึงสมควรได้รับการเลี้ยงดูโดยบิดาและมารดาเท่าที่จะเป็นไปได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงบทบัญญัติให้มีความชัดเจนและครอบคลุมทุกสถานการณ์ของการทอดทิ้ง เพิ่มบทลงโทษและมาตรการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการกำหนดกลไกการป้องกันเชิงรุก เช่น การเฝ้าระวังเชิงสังคม การให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีความเสี่ยง การจัดระบบคุ้มครองและฟื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กผู้เสียหาย รวมถึงการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างระบบติดตามและช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่อง อันจะช่วยลดปัญหาการทอดทิ้งเด็กและปิดช่องว่างของกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่จะสามารถนำมาพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามกฎหมายไทยได้อย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับการทอดทิ้งเด็กและลดช่องว่างของกฎหมาย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กในประเทศไทยควรมีการปรับปรุงและขยายบทบัญญัติให้มีความชัดเจน ครอบคลุมการทอดทิ้งทั้งทางกายภาพ จิตใจ และการละเลยด้านการดูแลในทุกมิติ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำใช้ข้อยกเว้นหรือความกำกวมของกฎหมายเป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรกำหนดค่านิยามของ “การทอดทิ้งเด็ก” ให้ครอบคลุมตั้งแต่การปล่อยปละละเลยในชีวิตประจำวัน การไม่จัดให้มีอาหาร การศึกษา การรักษาพยาบาลที่เหมาะสม หรือการทำให้เด็กรู้สึกไร้ที่พึ่งทางจิตใจ และควรแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กให้มีบทบัญญัติที่สามารถครอบคลุมสถานการณ์หลากหลายโดยไม่ปล่อยให้ออกกฎหมายล่าสมัย ทั้งนี้

จำเป็นต้องเพิ่มบทลงโทษที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำ โดยอาจกำหนดโทษทางเลือก เช่น การบังคับเข้ารับการอบรม ปรับทัศนคติ หรือการบำบัดฟื้นฟูสำหรับผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำและส่งเสริมให้ผู้ปกครองสามารถเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ควรเสริมมาตรการป้องกันเชิงรุก โดยพัฒนาระบบเฝ้าระวังในระดับชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานท้องถิ่นให้มีบทบาทในการติดตามตรวจสอบ และรายงานกรณีเด็กที่มีความเสี่ยงถูกทอดทิ้ง พร้อมจัดให้มีช่องทางแจ้งเหตุที่เข้าถึงง่าย ปลอดภัย และรักษาความลับของผู้แจ้ง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สังคมมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหา ควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีความเสี่ยง เช่น ครอบครัวที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความรุนแรงในครอบครัว หรือภาวะทางจิตใจ โดยรัฐควรสนับสนุนทั้งด้านการเงิน การอบรมทักษะการเลี้ยงดู และการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้ปกครองให้สามารถดูแลบุตรได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในด้านการคุ้มครองเด็กผู้เสียหาย รัฐควรจัดให้มีบ้านพักฉุกเฉิน ศูนย์ฟื้นฟู และระบบดูแลด้านจิตใจโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เด็กได้รับการเยียวยาอย่างครบถ้วนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ตลอดจนสร้างโอกาสให้เด็กเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องรอขั้นตอนทางกฎหมายซึ่งอาจล่าช้าและซ้ำเติมปัญหา พร้อมกันนี้ควรมีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกัน ช่วยเหลือ และติดตามสถานการณ์เด็กที่เสี่ยงถูกทอดทิ้งอย่างเป็นระบบ รวมทั้งควรกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูล

การดูแลและคดีความเกี่ยวกับเด็กทั่วประเทศได้แบบเรียลไทม์ เพื่อให้การดำเนินการมีความรวดเร็วและแม่นยำ และในด้านการปิดช่องว่างของกฎหมาย ควรทบทวนข้อยกเว้นที่ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบได้ รวมทั้งจัดให้มีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังและการรับรองพยานหลักฐานทางสังคมและจิตวิทยา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้เสียหายโดยไม่สร้างภาระทางกฎหมายเกินความจำเป็น นอกจากนี้ รัฐควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และควรจัดให้มีการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับความสำคัญของการดูแลและคุ้มครองเด็กผ่านสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ เพื่อสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ยอมรับการทอดทิ้งเด็กและส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างเข้มแข็ง ทั้งหมดนี้หากดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จะช่วยให้มาตรการทางกฎหมายมีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และสามารถลดปัญหาการทอดทิ้งเด็กได้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งปิดช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันและสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เหมาะสม และเต็มไปด้วยโอกาสในการเติบโตสำหรับเด็กทุกคนในประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัญหาข้อกฎหมาย และอุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306

มีองค์ประกอบความผิดในส่วนของวัตถุแห่งการกระทำ คือ เด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี เท่านั้น นั้นหมายความว่าคุณธรรมในทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าวมุ่งคุ้มครองเพียงแต่เด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร พิทักษ์เผ่าสกุล (2563) ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกระบวนการยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า การให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังคงมีข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องความสับสนในเรื่องเขตอำนาจศาลและเขตอำนาจสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ปัญหาเรื่องการกำหนด “มาตรฐาน” ในมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และปัญหาการตีความคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับความคุ้มครองตามกระบวนการยุติธรรมที่เพียงพอ ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับหลักสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและจัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการในการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานดังกล่าวเช่น ศาลยุติธรรม องค์กรอัยการสำนักงานตำรวจแห่งชาติสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสหประชาชาติ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องอีกทั้งควรมีการปรับแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เถนธ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาแต่ละ

ประเทศจะกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้เท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาและการประเมินสภาพปัญหาการทอดทิ้งเด็กในประเทศนั้น ๆ รวมถึงพัฒนาการของเด็กและบริบททางสังคมที่แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร สมพร และพิชญา เหลืองรัตนเจริญ (2567) ศึกษาเรื่องการกระทำความผิดของเด็ก: ศึกษากรณีตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 ผลการวิจัยพบว่า มีการกระทำความผิดของเด็กไทยมากขึ้นและมีการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งศึกษาและดูจากรายงานสถิติของกรมสถานพินิจที่ลงรายงานสถิติประจำปี ซึ่งศึกษาจากรายงานสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2566 และยังศึกษาจากการเปลี่ยนกฎหมายของต่างประเทศของประเทศฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาการกระทำความผิดของเด็กในเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งศึกษาช่วงอายุ เรื่องบทลงโทษ และฐานความผิดโดยการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงบทโทษในการกระทำความผิดของเด็ก ซึ่งหลายประเทศเปลี่ยนให้เข้ากับปัจจุบัน แต่พบว่าในประเทศไทยยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับบทกฎหมายให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งตัวอย่างในประเทศฝรั่งเศสได้มีการเปลี่ยนแปลงบทกฎหมายทางอาญาในช่วงอายุ 13-16 ปี ถ้ามีการกำหนดโทษสำหรับช่วงอายุนี้ ถ้ามีการกระทำความผิดร้ายแรงและเป็นเหตุอุกฉกรรจ์สามารถลงโทษขังในสถานพินิจ ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดบทโทษจากคุกได้ทันทีถ้าเป็นการกระทำความผิดร้ายแรง หรือเป็นเหตุอุกฉกรรจ์ ส่วนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ชัดเจน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การปรับปรุงบทบัญญัติให้มีความชัดเจนและครอบคลุมทุกสถานการณ์ของการทอดทิ้ง เพิ่มบทลงโทษและมาตรการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการกำหนดกลไกการป้องกันเชิงรุก เช่น การเฝ้าระวังเชิงสังคม การให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีความเสี่ยง การจัดระบบคุ้มครองและฟื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กผู้เสียหาย รวมถึงการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างระบบติดตามและช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่อง อันจะช่วยลดปัญหาการทอดทิ้งเด็กและปิดช่องว่างของกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ นามจักร (2567) ศึกษาเรื่องการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด หากเด็กและเยาวชนนั้นมีอายุในขณะกระทำความผิดอยู่ในเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการยกเว้นโทษหรือลดโทษเสมอ ไม่ว่าจะเป็นกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเพียงใดหรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำก็ครั้งก็ตาม ทำให้โทษที่ได้รับนั้นไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด จนอาจทำให้เด็กและเยาวชนกล้าที่จะกระทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและการถูกลงโทษ นำมาซึ่งความเสียหายเดือดร้อนแก่สังคม บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งศึกษาถึงองค์ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาเหตุการกระทำความผิด ทฤษฎีการลงโทษ และแนวทางการลงโทษเด็กและเยาวชนตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและเยาวชนให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด

เพื่อให้สามารถแก้ไขพฤติกรรมเด็กได้จริงและบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ดังนี้ 1) ควรมีการนำพฤติกรรมแห่งคดี ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด และประเภทความผิดอาญาร้ายแรงมาประกอบการพิจารณากำหนดโทษแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาควบคู่ไปกับเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิด 2) ควรมีการจำแนกกลุ่มเด็กและเยาวชนออกเป็นกลุ่มผู้ที่กระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาดและมีโอกาสแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นคนดีได้ และกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นอาชญากรและยากต่อการแก้ไขฟื้นฟู แล้วจึงกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละกลุ่ม

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กเป็นเรื่องสำคัญที่สะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงระบบคุ้มครองเด็กให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน กฎหมายไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 ยังมีข้อจำกัดในการคุ้มครองเด็กที่มีอายุมากกว่า 9 ปี ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับพัฒนาการและความเปราะบางของเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้กระทำความผิด และไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ชัดเจนสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก การศึกษากฎหมายต่างประเทศ เช่น ของสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมนี และญี่ปุ่น ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการกำหนดอายุที่ยืดหยุ่นและบทลงโทษที่เข้มข้นขึ้นในกรณีที่มีพฤติกรรมรุนแรง การพัฒนากฎหมายไทยจึงควรเพิ่มเกณฑ์อายุของเด็กผู้เสียหาย กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้กระทำความผิด และ

บัญญัติเหตุการณ์ให้ชัดเจน การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

สรุป

ในประเทศไทยนั้นปัญหาเรื่องการทอดทิ้งเด็กเป็นสิ่งที่พบเห็นได้บ่อยครั้งและไม่เคยเลือนหายไปตามกาลเวลา และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวมากที่สุดก็คงหนีไม่พ้นตัวของ “เด็กที่ถูกทอดทิ้ง” โดยผลกระทบที่จะได้รับนั้น สามารถเป็นได้ทั้งผลกระทบทางด้านร่างกายและผลกระทบทางด้านจิตใจซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดขึ้นของปัญหาประการอื่น ๆ ในสังคมได้

โดยในระดับสากลพบว่าปัญหาเรื่องการทอดทิ้งเด็กเป็นสิ่งที่หลาย ๆ ประเทศให้ความสำคัญ อันจะเห็นได้จากกติการะหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ให้การปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้ง เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในข้อที่ 19 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 ในหลักการข้อที่ 9 เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวในแง่มุมของกฎหมายไทยแล้ว ผู้เขียนพบว่าในเรื่งดังกล่าวมีปัญหาสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาความไม่เหมาะสมในการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก

ปัญหาประการถัดมา คือ ปัญหาการไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก

ปัญหาประการท้ายสุด คือ ปัญหาการกำหนดบทบรรณาธิสำหรับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กที่ไม่เหมาะสมเพียงพอ

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งสามประการนี้ ผู้เขียนจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก รวมถึงหลักพื้นฐานของกฎหมายอาญา เพื่อนำความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการพัฒนากฎหมายไทยเพื่อแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น

โดยในส่วนของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กนั้น ผู้เขียนพบว่าเด็กยังคงเป็นผู้ที่มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หรือตัดสินใจที่เพียงพอ จึงอาจทำให้เด็กตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ไม่ยาก

และในส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทอดทิ้งเด็กนั้น ผู้เขียนพบว่าเด็กที่ถูกทอดทิ้งจะเติบโตไปในทิศทางที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการประสพการณ์ที่พบเจอในช่วงวัยที่แตกต่างกันและกลุ่มคนที่พบปะกันเป็นประจำ รวมถึงการขัดเกลาของสถาบันครอบครัว

ท้ายสุดในส่วนของหลักพื้นฐานกฎหมายอาญาและมาตรการลงโทษทางอาญานั้น ผู้เขียนพบว่าการจะให้บุคคลใดมีความรับผิดชอบทางอาญาได้นั้น บุคคลนั้นก็สมควรจะต้องมีความน่าตำหนิเสียก่อน และโทษทางอาญาที่จะลงแก่บุคคลนั้นก็จะต้องใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็นและสมควรเท่านั้น

และเมื่อผู้เขียนได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องการทอดทิ้งเด็กที่ปรากฏตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ ผู้เขียนพบว่ากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศมีความแตกต่างกันของหลักเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ อยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในกรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุ

ของผู้เสียหาย ความแตกต่างในกรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิด และความแตกต่างในกรณีของการกำหนดบทลงโทษ ซึ่งกฎหมายของประเทศที่ได้ทำการศึกษาในแต่ละประเทศมีความน่าสนใจในแง่มุมที่ต่างกั กัน ดังนี้

เริ่มต้นที่กรณีแรก ได้แก่ กรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เสียหาย ผู้เขียนพบว่าในรัฐเท็กซัสแห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายไว้ที่ “อายุ 14 ปี หรือต่ำกว่านั้นลงมา” และรัฐแคลิฟอร์เนียแห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเกณฑ์อายุดังกล่าวไว้ที่ “อายุต่ำกว่า 14 ปี” ซึ่งหมายความว่าถึงอายุ 13 ปีนั่นเอง และในสหราชอาณาจักรได้กำหนดเกณฑ์อายุ เช่นว่านั้นไว้ที่ “อายุต่ำกว่า 16 ปี” ซึ่งหมายถึงอายุ 15 ปีนั่นเอง โดยกฎหมายของประเทศเหล่านี้มีความน่าสนใจในแง่ที่ล้วนแล้วแต่ให้การปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งในเกณฑ์อายุที่สูงกว่ากฎหมายไทยทั้งสิ้นและยังเป็นการระบุไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ต่อมาที่กรณีของการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดนั้น ผู้เขียนพบว่าคงมีเพียงสหราชอาณาจักรเท่านั้นที่ได้กำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กไว้ โดยมีความน่าสนใจในแง่ที่บุคคลซึ่งจะมีความผิดจากการทอดทิ้งเด็กได้ จะต้องเป็นบุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าเด็กในวัยที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองแล้วเท่านั้น

และในกรณีประการท้ายสุด ได้แก่ กรณีของการกำหนดบทลงโทษ ผู้เขียนพบว่าในรัฐเท็กซัสแห่งสหรัฐอเมริกานั้น ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กจะมีการกำหนดความรุนแรงของระวางโทษไว้อย่างแตกต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณีซึ่งมีความรุนแรงของโทษเพิ่มขึ้นตามลำดับ ได้แก่ กรณีแรก คือ การ

ทอดทิ้งเด็กโดยมีเจตนากลับมาหาเด็ก และกรณีที่สอง คือ การทอดทิ้งเด็กโดยไม่มีเจตนากลับมาหาเด็ก และกรณีท้ายสุด คือ การทอดทิ้งเด็กภายใต้สถานการณ์ที่บุคคลทั่วไปเชื่อว่าจะทำให้เด็กตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิต ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย หรือบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ โดยกฎหมายดังที่กล่าวมานี้ มีความน่าสนใจในแง่ที่มีการกำหนดถึง “เหตุฉกรรจ์” ซึ่งทำให้กฎหมายสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมตามสัดส่วนความรุนแรงของพฤติการณ์การกระทำความผิดและไม่จำเป็นต้องรอให้ผลของการกระทำความผิด เช่น ความตาย หรืออันตรายสาหัส เกิดขึ้นจริงเสียก่อน ทั้งยังพบว่า กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นกับกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้บัญญัติกฎหมายโดยคำนึงถึงความน่าตำหนิของบุคคลมาใช้เป็นเหตุเพิ่มโทษโดยกำหนดให้การกระทำความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็กในฐานะที่เป็นบิดามารดา เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลหรืออบรมสั่งสอน หรือเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กที่ถูกทอดทิ้งโดยเฉพาะ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นหากได้กระทำความผิด โดยเป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะ “เหตุฉกรรจ์”

จากมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในแต่ละกรณีทีกล่าวไปข้างต้นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำมาพัฒนาและปรับใช้กับกฎหมายไทยได้ เพื่อให้กฎหมายไทยสามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้ครอบคลุมและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยผู้เขียนเชื่อว่าหากกฎหมายของไทยได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้ว จะสามารถป้องกันและคุ้มครองเด็กมิให้ตกเป็นเหยื่อของการถูกทอดทิ้งได้ ภายใต้การคุ้มครองทางกฎหมายที่ทั่วถึงและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนอาจกล่าวได้ว่าปัญหาเรื่องการทอดทิ้งเด็กนั้นเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขเพื่อมิให้นำไปสู่การเกิดขึ้นของปัญหาอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยจะได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบทอดทิ้งเด็กไว้แล้ว แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอื่น ๆ แล้ว จะพบว่ากฎหมายไทยนั้นให้ความคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้ยังไม่เหมาะสมและครอบคลุมเพียงพอ ทั้งยังไม่มีการคำนึงถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ ของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กอีกด้วยว่ามีเพียงพอหรือไม่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 โดยการปรับเพิ่มเกณฑ์อายุของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานทอดทิ้งเด็กให้สูงขึ้น และให้มีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก รวมถึงกำหนดเพิ่มเติมเหตุการณ์สำหรับความผิดฐานดังกล่าวด้วย

โดยในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 วางหลักว่า “ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และมาตรา 308 วางหลักว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 306 หรือมาตรา 307 เป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น” ซึ่งผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 306 ให้มีเนื้อหาดังต่อไปนี้ คือ

“มาตรา 306 ผู้ใดมีอายุตั้งแต่สิบหกปีขึ้นไปทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้น

ปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำต่อบุตรของตน หรือต่อบุคคลซึ่งตนได้รับมอบหมายให้ดูแลหรืออบรมสั่งสอน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก มีลักษณะที่วิญญูชนเชื่อว่าจะทำให้เด็กตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิต หรือได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยผู้เขียนได้รับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มาจากมาตรการในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทอดทิ้งเด็กที่ปรากฏตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ มาตรา 22.041 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา มาตรา 1 แห่ง Children and Young Persons Act 1933 ของสหราชอาณาจักร และมาตรา 218 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น รวมถึงมาตรา 221 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งการนำเอาจุดเด่นของประเทศเหล่านี้มาใช้เพื่อพัฒนากฎหมายไทย ผู้เขียนเชื่อว่าจะทำให้กฎหมายไทยสามารถคุ้มครองเด็กจากการถูกทอดทิ้งได้ครอบคลุมและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรุ อุตมวุฒิกำจร. (2565). การกำหนดเกณฑ์อายุผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็ก และบทเพิ่มโทษในความผิดฐานกระทำความผิดซ้ำเร้าเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 227. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยองค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2562). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและ หลุโทษ (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธัญลักษณ์ นามจักร. (2567). การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการ ลงโทษทางอาญาเด็กและเยาวชน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(12), 3423–3440. สืบค้น จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/271169>
- ประภาพร สมพร และ พิษญา เหลืองรัตนเจริญ. (2567). การกระทำความผิด ของเด็ก: ศึกษากรณีตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 . *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, 9(1), 54–76. สืบค้น จาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Lawpol_Journal/article/view/270495.
- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). “หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา” ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศ เพื่อการทำงานของสมาชิก รัฐสภา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- เรวัฒน์ ไพโรจน์. (2567). เหตุอาชญากรรม. *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*. 11(1).

สำนักงานกิจการยุติธรรม. (ม.ป.ป.). กฎหมายเพิ่มเกณฑ์อายุเด็กในกรณี
เด็กกระทำความผิดอาญา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://www.oja.go.th/childact/>. [2567, 16 ธันวาคม].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). ความมุ่งหมายและคำอธิบาย
ประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สิทธิมนุษยชน HUMAN RIGHTS. (ม.ป.ป.). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://humanrights.mfa.go.th/th/kids/72/>.

สุภาพร พิทักษ์เผ่าสกุล. (2563). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการให้
ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกระบวนการยุติธรรม. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 39(3). 92-
105. [https://so03.tci-
thaijo.org/index.php/humsujournal/article/download/2404
04/166586/](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/article/download/240404/166586/).

Humanium. (n.d.). Declaration of the Rights of the Child, 1959.
(Online). Available: [https://www.humanium.org/en/
declaration-rights-child-2/](https://www.humanium.org/en/declaration-rights-child-2/).

Mali. (2564). ผลร้ายจากการถูกทอดทิ้ง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://mali.me/eyfeed/the-negative-effects-of-neglect/>.

The YooDee Project. (2564). ทฤษฎีจิตสังคมของ Erik Erikson.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://www.youdee.redcross.or.th/post/%E0%B8%97%E0%B8%A4%E0%B8%A9%E0%B8%8E%E0%B8%B5%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87-erik-erikson>.